

КОМУНІКАТИВІСТИКА ЯК ОСВІТНЄ СПРЯМУВАННЯ ПРОГРАМ СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ ТА ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД

Гулай В. В.

**д. політ. н., проф., завідувач кафедри міжнародної інформації
Національний університет «Львівська політехніка»**

Вперше ігнорування попереднім керівництвом Міністерства освіти і науки України на чолі із магістром І. Совсун та її наступниками міжнародної освітньої практики в реаліях інноваційно-інформаційного вектору та досвіду підготовки фахівців напряму та спеціальності «Міжнародна інформація» у провідних закладах вищої освіти України вже зараз призвело до негативних наслідків. Ліквідація у Переліку спеціальностей 2016 р. галузі знань «Міжнародні відносини» та запровадження «унікальної» спеціальності 055 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» стали одним із прикладів волонтаризму та безвідповідальності у руйнуванні реальних здобутків вищої освіти незалежної України у підготовці спеціалістів із захисту національних інтересів на міжнародній арені, у т.ч. у сфері інформаційної безпеки.

Ситуацію не особливо виправило введення, після наполягання частини професійної спільноти, галузі знань 29 «Міжнародні відносини» із включенням «оптимізованої» спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» через включення попередніх напрямів/спеціальностей «Міжнародні відносини», «Міжнародна інформація» та «Країнознавство».

На жаль, не отримали свого логічного завершення спроби запровадження окремої галузі знань «Комунікативістика».

Певне уявлення про стан та перспективи спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» загалом та її міжнародної інформаційної / комунікативної складової дозволять скласти результати провадження освітньої діяльності ЗВО на першому (бакалаврському) рівні здобувачів вищої освіти. Зокрема, за станом на 30 вересня 2019 р. виші України пропонували на першому (бакалаврському) рівні здобувачів вищої освіти 92 пропозиції освітніх програм для денної форми навчання [1].

При цьому, на жаль, переважна більшість освітніх програм дослівно дублюють назву спеціальності, що в черговий раз підтверджує імітаційний характер автономії українських ЗВО, коли фактично відбувалася підміна понять «спеціалізації» на основі ліквідованих напрямів та спеціальностей новим терміном «освітня програма».

В окремих випадках спостерігаємо поєднання в одній назві окремих компонентів, через «крапка з комою».

«Міжнародну інформацію» як окрему освітню програму продовжує пропонувати лише невелика частина вишів (ВНЗ «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», ЛНУ імені І. Франка; НУ «Львівська політехніка»; Хмельницький національний університет; ЧНУ імені Ю. Федьковича).

Поряд із цим свої програми пропонують університети із акцентом на комунікації: «Міжнародні комунікації (з обов'язковим вивченням двох іноземних мов)» (КНУ імені Т. Шевченка); «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації» (ХНУ імені В.Н. Каразіна); «Міжнародна інформація та суспільні комунікації» (СНУ імені Л. Українки); «Суспільні комунікації» (Київський університет імені Б. Грінченка).

Отже, таким чином, фактично у переважній більшості вітчизняних ЗВО має місце дублювання назви спеціальності та освітньої програми, із невеликими включеннями інформаційного / комунікативного компонента.

На цьому тлі набагато привабливішими виглядають освітні пропозиції напряму «Міжнародні відносини» у закладах вищої освіти Республіки Польща. Щодо статистики останніх років, то у 2017-2018 н.р. в Польщі налічувалося понад 72 тис. іноземних студентів зі 170 країн. У першому півріччі 2019 р. їх кількість зросла майже до 80 тис. Більше половини з них - це студенти з України. За прогнозами міністра науки та вищої освіти Польщі Я. Говіна, у 2020 році кількість іноземних студентів може збільшитись до 100 тис [2].

Так, Вроцлавський університет на напрямі «Міжнародні відносини» провадить освітню діяльність за спеціальністю «Управління комунікацією у міжнародних відносинах», де, серед вагомих надається дисципліні «Стратегічна комунікація» [7].

Опольський університет розробляє на цьому напрямі два модулі: «Суспільна дипломатія» та «Міжнародні переговори» [6].

Філологічне відділення (факультет) Сілезького університету у Катовіцах на напрямі «Міжнародні відносини» пропонує спеціальність «Культура та комунікація у дипломатії» [8].

Наприклад, один з кращих за польськими рейтингами приватний виш «Collegium Civitas» на напрямі «Міжнародні відносини» провадить бакалаврську спеціальність «Дипломатія та комунікація у міжнародній співпраці», де, серед іншого, передбачено здобуття знань з публічної дипломатії, брендінгу, проведення переговорів та посередництва, виявлення fake news та проведення дезінформаційних кампаній [4].

Академія WSB (до 15 квітня 2018 р. - Вища школа бізнесу в Домброві-Гурничій) із філіалами у п'яти польських містах на напрямі «Міжнародні відносини» пропонує спеціальність «Медіа та міжнародна комунікація», яка передбачає підготовку із використання нових медіа, застосування

інформаційних технологій у комунікаційних процесах, аналізу медіа, управління комунікацією та соціальними медіа та ін [5].

Чи не може бути альтернативою уніфікованим та стандартизованим під українські законодавчі та міністерські обмеження освітнім пропозиціям у сфері інформації / комунікації на міжнародному рівні спеціальність «Бізнес та міжнародна комунікація» у Верхньосілезькій вищій торговельній школі ім. В. Корфантего [3]?

Отже, можемо зробити висновки про не репрезентативність, у порівнянні із польськими вишами, освітніх програм інформаційно-комунікативного спрямування у сфері міжнародних відносин вітчизняний ЗВО, що є як результатом деструктивної політики у сфері управління вищою освітою України, так й наслідок недостатньої активності професійної спільноти у протистоянні експериментам чергових псевдореформаторів у реалізації їхнього курсу на ліквідацію / закриття всього, що не вписується у їхнє «бачення» та очевидний меркантильний інтерес лобіювання посередницьких структур закордонних вишів в Україні.

Список використаних джерел

1. Вступ.ОСВІТА.UA. URL: <https://vstup.osvita.ua/spec/1-40-1/0-0-1967-0-0-0/>
2. Польщі потрібні українські студенти-заробітчани. URL: https://biz.ligazakon.net/ua/news/187317_polshch-potrbn-ukransk-studenti-zarobtchani
3. Biznes i komunikacja Międzynarodowa. URL: <https://www.gwsh.pl/wieden/wieden-biznes-i-komunikacja-miedzynarodowa.html>
4. Dyplomacja i komunikacja we współpracy międzynarodowej. URL: <https://www.civitas.edu.pl/pl/oferta-edukacyjna/dyplomacja-i-komunikacja-we-wspolpracy-miedzynarodowej-i-st-niestacjonarne>
5. Media i komunikacja międzynarodowa. URL: <http://rekrutacja.wsb.edu.pl/specjalizacja/dabrowa-gornicza/studia-i-stopnia/ekonomiczne/stosunki-miedzynarodowe/media-i-komunikacja-miedzynarodowa>
6. Stosunki międzynarodowe. URL: <http://politologia.uni.opole.pl/stosunki-miedzynarodowe/>
7. Uniwersytet Wrocławski. URL: <https://kierunki-studiow.dlamaturzysty.info/serwis.php?s=3164&pok=67162&id=442&kier=29473>
8. Wydział Filologiczny Kierunek Międzynarodowe studia polskie ... URL: <http://www.studiapolskie.us.edu.pl/wp-content/uploads/2018/06/Min.-prog.-dla-ISM.-MSP-I.-dyplomacja.pdf>